

plan. Det är i kap. 5, när den utifrån en övergripande samhällsanalys försöker säga något väsentligt om hur en folkhögskola bör vara. Tvivlar på att folkhögskolan någonsin har kunnat fastställa sina uppgifter på så teoretiska grunder. De mycket små förändringar, som successivt sker i vår målsättning, har vi nog hellre "känt oss till" eller "tvingats till" på grund av praktiska erfarenheter i vårt arbete. Så också i dag.

2. Profilerings

Bra att det blir utsagt, att profileringen nu kan gälla både ideologi och ämnesval. Men det är viktigt att observera, att i samma andetag som utredningen talar om profilering, så talar den också om tolerans, respekt för olikhetänkande och allsidighet i undervisningen. Det är alltså inte fritt fram för vilka aktioner som helst. Och det är bra. Bra är det också, att ordet "objektivitet" bytts ut mot "allsidighet".

3. Anställningstryggheten

"Kan inte finna att anställningstryggheten behandlats som ett särskilt problem. Att styrelsen beslutar om skolans profil och lärarna förutsätts vara lojala kan möjligen uppfattas som en begränsning. Men i verkligheten har ju kravet på lojalitet alltid gällt som en tyst förutsättning. Att en skola profilerar sig är heller inte nytt.

I praktiken blir det sannolikt ingen skillnad. Målsättningsparagrafen ger läraren både rätt och plikt att hålla undervisningen inom vida ramar, och samma gäller för huvudmannen. Själva lojalitetstanken finner jag annars självklar, ty om alla drar åt olika håll går en skola under. Det får bli en uppgift för SÖ och lärarföreningen att — på basis av gällande trygghetslagstiftning — se till att en förnuftig praxis utformas."

4. Övningslärarnas status

Det är bra att skillnaden ämneslärare—övningslärare upphör. Att leda sång, gymnastik eller

teckning några timmar i veckan är inte särskilt attraktivt — kräver säkert också lika stora förberedelser som för andra lektioner. Tänkte annars att detta var en avtalsfråga.

5. Övrigt

1. Den organisation för samverkan inom skolan, som utredningen skisserar, är bra. Det har på senare tid funnits en tendens att definiera demokratin på folkhögskolan som en slags "allas närvaro hos alla". Därför är det positivt att utredningen behåller tanken på en fungerande arbetsfördelning. Olika organ, styrelse, lärarråd och kursråd, har fått vettigt avgränsade uppgifter. Lärarrådet har stärkt sin ställning på rektorsmaktens bekostnad — vilket alla rektorer borde gilla — men också eleverna får genom kursrådet ökade möjligheter att påverka undervisning och fritid.

Jag vill hoppas, att SFEF nu satsar hårt på att göra kursrådet till ett verkligt arbetande och samarbetande organ inom skolan. Lärarrådet, i föreskriven sammansättning, kan då tänkas arbeta för det mesta för sig. Det blir jämförbart med att eleverna har sitt eget lednings- och beredningsorgan i elevkårens styrelse. För gemensamma överläggningar och rekommendationer finns dessutom stormötet, där alla som verkar vid skolan deltar.

Men som sagt, det gäller att "göra" någonting av kursrådet. Förslaget är vettigt.

2. Det som föreslås om ekonomi och förstärkta resurser för kurator, syo m.m. är vettigt. Kontrollen av vinterkursernas elevunderlag två gånger om året får vi godta. Det kommer att leda till nyintagning vid bortfall, men det skadar kanske inte. Mycket bra är det att man tänker stabilisera bidragsnivån till lägst 95 % av de tre senaste årens genomsnitt. Hoppas det går igenom.

Uttalande om folkhögskoleutredningen

från Progressiv folkhögskolas arbetsmöte om folkhögskoleutredningen, S:t Eriks folkhögskola 20—21 mars 1976.

På vårt årsmöte i Forsa antog vi ett öppet brev till folkhögskoleutredningen. Vi menade där att

utredningen måste utforma en förordning som inte gör det möjligt för folkhögskolan att utvecklas

till ett paraply för vilken kursverksamhet som helst — till ett kurshotell. Vi menade att de långa kurserna också i fortsättningen måste dominera skolornas verksamhet och att omfattningen av kortkursverksamheten måste regleras. Vidare ansåg vi att makten inte får koncentreras till huvudmännen och att skolornas profilering inte får genomföras uppifrån av huvudmannen, genom gallring bland anställda och elever på politiska och religiösa grunder, utan i stället måste utformas av styrelse, anställda och elever tillsammans.

Med den förordning som nu föreslås kan vi inte finna annat än att huvudmännens makt kommer att stärkas. De kan i det närmaste ohämmat profilera sina skolor över huvudet på lärare och elever. De långa kursernas dominerande ställning fastslås inte. Då det gäller dessa är utredningen i stället på klar reträtt och öppnar

möjligheten för en total kortkursdominans. Huvudmännen kan alltså om de vill göra sina skolor till kurshotell, med allt vad det innebär då det gäller färdiga kurspaket, åsidosätta vinterkurselever, försvårade arbetsförhållanden för lärarna o s v.

Efter diskussionerna på S:t Erik kan vi därför konstatera följande: På samtliga de punkter som vi i Forsa ansåg avgörande för folkhögskolans framtid har utredningen svikit.

Vi uppmanar därför alla ute på skolorna: sätt fingret på varje punkt i förordningen som åsidosätter lärares och elevers inflytande över skolornas verksamhet! Kräv garantier i förordningen för att makten inte koncentreras till huvudmännen!

Ordna diskussioner och temadagar kring utredningen! Deltag i remissarbetet inom SFEF och SFHL!

Tema 2: Utbildnings- och folkhögskolepolitik

Utbildningspolitisk översikt

Sven Frostensson, St Erik, rapporterar från en TCO-kurs

Jag deltog från SFHL på en veckokurs om utbildningspolitik som TCO arrangerade på sin kursgård Bergendahl strax norr om Stockholm d 22—26 mars. Kursen berörde såväl vuxenutbildning som ungdomsskolan. Nedanstående är ett försök att återge den översikt över utvecklingstendenserna och TCO:s ståndpunkter.

Bakgrunden till TCO:s krav på utbildningspolitiken.

Under 60-talet växte ett 'opinionsmässigt tryck' fram för vuxenutbildningen. Ungdomsskolan hade reformerats och byggts ut i flera etapper. Högskoleutbildningen hade expanderat i följande proportioner:

på 50-talet gick omkring 3 % av en årskull vidare till högskola

på 60-talet gick omkring 10—15 % av en årskull vidare till högskola

på 70-talet gick omkring 35 % av en årskull vidare till högskola

I början av 70-talet skedde en edgång beroen-

de bl. a. på arbetslösheten och på universitetets utbildningens relativa avskildhet från arbetslivet. Men det var svårt att förutse på 60-talet. Man kan tala om att en 'naiv utbildningsoptimism' rådde på 60-talet. På ansvarigt håll utvecklade en tro att en satsning på utbildning skulle kunna leda till avsevärda resultat vad gäller rätt visa på arbetsmarknaden och i det övriga samhällslivet. Det kärvar ekonomiska åget under 70-talet har emellertid fått den optimismen att svalna. Men detta betyder inte att de ideologiska kraven på en utbyggd vuxenutbildning minskar. Låginkomstutredningen gav förnyad kraft åt detta. De kan för TCO:s del sammanfattas i några huvudpunkter:

- a) kompensera för utbildningsklyftan
- b) kompensera de som i dag får en dålig start i ungdomsskolan
- c) satsa på varvad och återkommande utbildning